

Fastsatt som forskrift av Sametinget 12. august 2010 med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 6-4 andre ledd. Betegnelse på sluttkompetanse fastsatt 27. april 2011.

Gjelder fra 01.09.2010

Formål

Tekstilduodjifaget er et identitetsskapende fag og det har en kulturbærende funksjon. Som urfolk har samene skapt sine klær, bruksting og pryding av materialer fra naturen og utviklet et håndverk. Faget skal bidra til å ivareta og videreføre samiske verdier, tradisjoner, kunnskaper og ferdigheter. Faget skal medvirke til å fylle samfunnets behov for verdiskapning gjennom utvikling av tekstilduodji som en samisk håndverks- og kulturtradisjon og et område for næring. Videre skal faget ivareta samfunnets behov for kvalifiserte duodjihåndverkere. Faget skal også ivareta samfunnets behov for produksjon, reparasjon og vedlikehold av samiske kofter med tilbehør, lavvuduk og andre tradisjonelle tekstile bruksting, dekor av tekstil til duodjiprodukter som er laget av andre materialer enn tekstil og utvikling av nye produkter, design og mote i et urfolksperspektiv.

Opplæringen skal bidra til å utvikle den enkeltes ferdigheter i praktisk arbeid med ulike materialer og teknikker i tekstilduodjifaget, og ferdigheter knyttet til arbeid med form og farge. Opplæringen skal utvikle kompetanse om og ferdigheter i produksjon av tekstile duodjiprodukter fra egen region på tvers av landegrensene, og kompetanse om tekstile duodjiprodukter fra andre regioner. Entreprenørskap er et sentralt element i faget og skal bidra til kunnskaper og ferdigheter om forretningsutvikling og nyskappingsprosesser. Opplæringen skal videre bidra til å utvikle forståelse for økonomi og forhold mellom produksjon og marked og utvikle kompetanse i kundebehandling.

Opplæringen skal legge vekt på praktisk arbeid og bruk av fagspråk og regional samisk duodjiterminologi. Videre skal opplæringen legge til rette for selvstendig og planmessig arbeid, kreativitet, kritisk refleksjon og etiske og estetiske problemstillinger.

Fullført og bestått opplæring fører fram til fagbrev. Yrkestittel er tekstilduojár.

Struktur

Tekstilduodjifaget består av tre hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder		
Vg3 / opplæring i bedrift	Produksjon og tradisjon	Design og produktutvikling	Næring, økonomi og marked

Hovedområder

Hovedområdet omfatter produksjon av tradisjonelle kofter med tilbehør fra egen region på tvers av landegrensene, samt prøving og tilpassing av målsydde kofter. Videre omfatter hovedområdet kunnskap om tradisjonelle kofter fra andre regioner. Produksjon av bruksting fra egen region, kunnskap om produktenes historie og kunnskap om bruksting fra andre regioner hører også til hovedområdet. Hovedområdet omfatter bruk av ulike søm-, monterings-, presse- og frynseteknikker. Videre omfatter hovedområdet bruk av tekstile materialer, former og farger. Helse, miljø og sikkerhet inngår også i hovedområdet.

Hovedområdet omfatter arbeid med ideer, tegninger og grunnmønstre til nye produkter. Hovedområdet omfatter også bruk av historisk materiale i arbeid med design og produktutvikling. Videre omfatter hovedområdet bruk av digitale verktøy.

Hovedområdet omfatter økonomi og forretningsutvikling, beregning av kostnader, pris og lønnsomhet. Videre omfatter hovedområdet markedsføring, salg og kundebehandling. Kunnskap om duodjibransjens organiseringer inngår også i hovedområdet.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I tekstilduodjifaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å *kunne uttrykke seg muntlig og skriftlig* i tekstilduodjifaget innebærer å uttrykke seg visuelt og verbalt om produkter og tjenester, materialer, design, kvalitet, arbeidsprosesser og -redskaper, historiske kilder, estetikk og etikk. Det innebærer videre å bruke fagspråk og regional samisk duodjiterminologi i kommunikasjon med kunder, kolleger, leverandører, tradisjonsbærere og andre samarbeidspartnere. Det innebærer også å dokumentere og vurdere eget arbeid.

Å *kunne lese* i tekstilduodjifaget innebærer å forstå og bruke faglitteratur, arbeidstegninger, skisser, mønstre og beskrivelser med tegn, ornamenter og symboler i urfolks håndverk og kulturuttrykk.

Å *kunne regne* i tekstilduodjifaget innebærer å ta mål, konstruere mønstre og beregne størrelse, materialmengde og -kostnad, tidsbruk og pris.

Å *kunne bruke digitale verktøy* i tekstilduodjifaget innebærer å innhente og formidle informasjon og eksperimentere med form, farger og komposisjoner. Det innebærer også å bruke teknologi i kommunikasjon med kunder og samarbeidspartnere, i arbeid med produkter, produktutvikling og design, i arbeid med økonomi og markedsføring og i presentasjon av egne håndverksprodukter og tjenester. Dessuten innebærer det å delta i faglige nettverk.

Kompetansemål

Produksjon og tradisjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- ta mål, lage og tilpasse mønstre til kofter med tilbehør og andre bruksting
- planlegge egen arbeidsprosess og lage arbeidstegninger
- planlegge arbeidet i tråd med bedriftens kvalitetssystem og HMS-instruksjoner
- overføre mønstre til materialer og klippe og merke materialet
- utnytte materialer på en hensiktsmessig måte
- utføre maskin- og håndsøm, frynsing og andre teknikker ved produksjon av kofter og tekstilt tilbehør og andre tekstile duodjiprodukter
- gjøre rede for ulike koftetyper og utbredelsesområdene deres
- gjøre rede for tradisjoner og regionale særpreg i tekstilduodji
- beskrive materialenes egenskaper og utføre stell og vedlikehold av tekstilduodjiprodukter
- velge pressemetode ut fra materiale og bruksområde
- lage dekorasjoner og tilbehør til duodjiprodukter av andre materialer
- velge og bruke maskiner og utstyr i produksjonen
- bruke fagspråk og regional samisk duodjiterminologi i kommunikasjon med kunder og samarbeidspartnere

Design og produktutvikling

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- lage idéskisser og arbeidstegninger til produktutvikling
- bruke tradisjonelle samiske former og symboler i duodji som utgangspunkt for nyskaping
- tolke og nyttiggjøre seg av trender og moter
- konstruere og tilpasse grunnmønster
- velge og begrunne bruk av ulike snitt, materialer og sømteknikker
- bruke digitale verktøy i arbeid med design og produktutvikling

Næring, økonomi og marked

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- innhente opplysninger om offentlig lov og regelverk og drøfte ulike selskapsformer for en virksomhet
- forklare forskjellen mellom regnskap for en bedrift, næringsoppgave, merverdiavgiftsoppgave og selvangivelse og hvordan disse kan brukes i videreutvikling av bedriften
- regne ut pris på produkter og tjenester på grunnlag av tidsbruk og materialforbruk og beregne lønnsomhetsgrad for produksjon
- ta i bruk metoder for innhenting og analyse av markedsdata og bruke dataen i markedsføring og salg
- kommunisere med kunder ved klager og reklamasjoner
- gjøre rede for bransjens organisering i Sápmi og i Norge

Vurdering

Vg3 tekstilduodjifaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområder	Ordning
Produksjon og tradisjon	
Design og produktutvikling	Alle skal opp til fagprøven som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på åtte (8) virkedager.
Næring, økonomi og marked	Alle kandidater som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, må ha bestått eksamen på Vg3-nivå i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.